

EN DAN HET BELEID

Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

De economische crisis verscherpt het gevoel van hoogdringendheid in de strijd tegen armoede. De verleiding is bijgevolg groot om met ad hoc maatregelen uit te pakken. Dergelijke maatregelen zullen op langere termijn echter weinig opleveren, indien niet tegelijk de inspanningen om een structureel beleid te voeren dat de oorzaken van armoede aanpakt, worden opgedreven.

Een dergelijk beleid dient te vertrekken vanuit het perspectief dat iedereen in staat moet worden gesteld om zichzelf te ontplooien en de levensprojecten die hij voor zichzelf of voor zijn gezin heeft vooropgesteld, te vervullen.

Voor het arbeidsmarktbeleid betekent dit dat men dient af te stappen van een lineaire, eng 'economische' visie op de activering van werklozen: een snelle toeleiding naar een job, onder druk van sancties, met het oog op het verhogen van hun 'inzetbaarheid' op de arbeidsmarkt. Bij de meest kwetsbaren dreigt een dergelijke aanpak contraproductief te werken: een (toeleiding naar) een job is vaak niet verenigbaar met het wegwerken van hun achterstelling op andere levensdomeinen (precaire huisvesting, slechte gezondheid...). Zij hebben nood aan lange(re) trajecten op maat, vaak vooraleer ze het eigenlijke arbeidstraject kunnen aanvatten. De 'geïntegreerde werk- en welzijnstrajecten' waarmee de VDAB sinds kort aan de slag gaat, zijn alvast een stap in de goede richting.

Een activeringsbenadering gericht op welzijn mag zich echter niet beperken tot personen met een multiproblematiek. Elke werkloze heeft recht op een begeleiding op maat die uitmondt in een passende job, dit is een job die toelaat zijn of haar levensomstandigheden te verbeteren. Voor de verwezenlijking van dit recht is het bijgevolg nodig de begeleidings- en opleidingscapaciteit verder op te trekken. Het

voorzien in een dekkend aanbod aan dienstverlening dat de afstemming tussen het beroeps- en gezinsleven mogelijk maakt (kinderopvang, openbaar vervoer, zorgondersteuning...), is evengoed van belang. Voor mensen in armoede wordt de toegang tot deze dienstverlening vaak nog bemoeilijkt door andere drempels (financiële en communicatieve drempels, kennis van aanbod...).

Reële inspraak vanwege de werkloze bij alle trajectfases (trajectbepaling, -uitvoering, eventuele heroriëntering...) is in dit alles een cruciaal gegeven. Slechts op die manier kan de armoedeproblematiek, die vaak een 'verborgen' karakter vertoont, volledig zichtbaar worden. Een enge activeringsvisie vertrekt echter vanuit de tekortkomingen van de werkloze en zijn verantwoordelijkheid voor zijn eigen situatie in plaats vanuit een bredere maatschappelijke context (een structureel tekort aan jobs, armoederisico en de band met tijdelijke en deeltijdse arbeid...). In een dergelijk scenario is er weinig of geen ruimte voor reële inspraak. De versterkte activeringsaanpak, van kracht sinds 2004, vormt hiervan een voorbeeld. De automatische transmissieprocedure die ze instelt, kan de begeleiding op maat vanwege de gewestelijke diensten doorkruisen. Het federale opvolgings- en controleluik beperkt zich in de praktijk dan weer veelal tot het verantwoorden van de zoekinspanningen naar een job. Deze aanpak leidt ertoe dat mensen in armoede de grootste kans lopen op sancties.

Henk Termote

Stafmedewerker, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting